

Věc C-352/21

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

28. května 2021

Předkládající soud:

Østre Landsret (Dánsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

27. dubna 2021

Žalobci:

A1

A2

Žalovaná:

I

**ØSTRE LANDSRET
ZÁPIS**

27. dubna 2021 [...]

A1

a

A2

[...]

proti

I

[...]

Østre Landsret (odvolací soud pro východní oblast, Dánsko) se na základě čl. 267 druhého pododstavce Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“) a po projednání s účastníky řízení rozhodl položit Soudnímu dvoru Evropské unie žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se významu a výkladu čl. 15 odst. 5 a čl. 16 odst. 5 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (nařízení Brusel I).

Řízení před dánským odvolacím soudem pro východní oblast se týká toho, zda se lze doložky o soudní příslušnosti obsažené v pojistné smlouvě, podle níž musí být řízení zahájeno u soudů státu, kde má sídlo pojišťovna, a sice v Nizozemsku, domáhat vůči pojistníkovi. Pochybnosti vyvolává v tomto ohledu oblast působnosti čl. 16 odst. 1 písm. a) a odst. 5 nařízení Brusel I ve spojení s tím, co je uvedeno ohledně velkých rizik spadajících do odvětví 6 v části A přílohy I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (směrnice Solventnost II). Je otázkou, zda musí být čl. 16 odst. 5 nařízení Brusel I vykládán v tom smyslu, že kasko pojištění pro rekreační plavidla, která nejsou využívána pro obchodní účely, spadá do působnosti tohoto ustanovení, což má za následek, že mezi pojistitelem a pojistníkem, který je spotřebitelem, může být před vznikem sporu platně uzavřena dohoda o volbě soudu.

A. Skutkový stav

1. Dne 15. října 2013 koupili žalobci **A1** a **A2** s bydlištěm v Dánsku po provedení kontroly použitou plachetnicí Nautor Swan 48 od distributora v Ijmuden v Nizozemsku. Podle smlouvy o koupi a prodeji, která byla mezi stranami uzavřena dne 15. října 2012, činila kupní cena 315 000 EUR a k nabytí došlo dne 1. listopadu 2013.
2. S účinností od 1. listopadu 2013 si žalobci rovněž sjednali pojištění odpovědnosti a kasko pojištění u žalované pojišťovny, **I**, která má ústředí v Nizozemsku.
3. Ve formuláři „Žádosti o pojištění jachty“ dotčené pojišťovny žalobci uvedli, že uvedená plachetnice bude mít svůj domovský přístav v Helsingør Nordhavn (Dánsko), a v bodě 13 mimo jiné prohlásili:
 - „a) Bude plavidlo používáno pouze pro soukromé a rekreační účely? – x ano
 - b) Bude plavidlo pronajímáno ? – x ne“
4. V pojistce, kterou žalobci obdrželi od pojišťovny, byl uveden odkaz na pojistné podmínky „PLV 2010“. Články 1.7.5 a 1.7.6 pojistných podmínek zní následovně:

„Stížnosti

1.7.5 Stížnosti a spory týkající se zprostředkovatelských služeb, provádění a plnění dohody se nejprve předloží koordinátorovi pro řešení stížností společnosti I BV. Pokud stanovisko koordinátora pro řešení stížností není pro pojistníka uspokojivé, může se pojistník obrátit na ‚Klachteninstituut Financiële Dienstverlening‘ (Finanční služby institutu pro řešení stížností) PO Box 93257, 2509AG HAAG, www.klfid.nl.

Příslušný soud

1.7.6 Pokud pojistník nechce využít možností uvedených v článku 1.7.5 nebo pokud vyřízení své stížnosti stále nepovažuje za dostatečné, může spor předložit příslušnému soudu v Nizozemsku.“

5. Žalobci nechali plachetnici přezimovat v Ijmuden v Nizozemsku a domů do Dánska na ní dopluli na jaře roku 2014.
6. V roce 2018 se žalobci plavili do Finska, kde podle poskytnutých informací dne 26. května 2018 najeli na mělčinu. Když byla plachetnice vytažena na pevninu na jaře roku 2019, aby mohla být připravena na nadcházející sezónu, objevili žalobci poškození lodního kýlu a trupu. Dne 14. května 2019 nahlásili žalobci skutečnost, že loď uvízla na mělčině, pojišťovně, která v návaznosti na šetření likvidátora odmítla nahlášené škody uhradit s odkazem na jejich povahu.
7. Žalobci poté podali proti pojišťovně žalobu v zemi svého bydliště, u Retten i Helsingør (soud v Helsingør, Dánsko), a domáhali se toho, aby bylo pojišťovně uloženo uhradit opravu vzniklé škody, která byla vyčíslena na částku 300 000 DKK. Pojišťovna tvrdila, že žaloba je nepřípustná, jelikož podle jejího názoru se na žalobu vztahuje dohoda o volbě soudu obsažená v pojistných podmínkách, a měla být tedy podána v Nizozemsku.

B. Dosavadní řízení

1. Soud v Helsingør vydal prvostupňový rozsudek dne 19. května 2020, přičemž vyhověl námitce nepřípustnosti vznesené pojišťovnou v tom smyslu, že žaloba musí být podána u nizozemského soudu.
2. U uvedeného soudu panovala shoda na tom, že otázka příslušnosti musí být vyřešena v souladu s oddílem 3 nařízení Brusel I o příslušnosti ve věcech pojištění.
3. V odůvodnění svého rozsudku soud v Helsingør mimo jiné konstatoval, že:

„Podle obecného pravidla zakotveného v čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení mohou [žalobci] v zásadě [žalovanou] žalovat u soudu místa svého bydliště (soud v Helsingør).

Je otázkou, zda dohoda o volbě soudu, kterou strany uzavřely, je platná, neboť žaloba by v takovém případě musela být podána u nizozemského soudu.

Podle čl. 15 odst. 5 nařízení Brusel I – který je v projednávané věci relevantním ustanovením – je možné se od ustanovení oddílu 3 nařízení odchýlit dohodou týkající se pojistné smlouvy do té míry, v níž se vztahuje na jedno či více z rizik uvedených v článku 16.

Článek 16 specifikuje uvedená rizika, přičemž podle čl. 16 odst. 5 pokrývá „bez ohledu na body 1 až 4 všechna „velká rizika“ ve smyslu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II)“.

Článek 13 směrnice Solventnost II obsahuje dlouhý výčet definic, přičemž „velká rizika“ jsou definována tak, že zahrnují mimo jiné „rizika zařazená do odvětví 4, 5, 6, 7, 11 a 12 v části A přílohy I“ [viz čl. 13 odst. 27 písm. a)].

Podle přílohy 7 zákona o finančních podnicích, který provádí ustanovení této směrnice, odvětví 6 zahrnuje: „Plavidla (námořní, jezerní, říční a průplavová): veškerá poškození, ztráty nebo zničení říčních a průplavových plavidel, jezerních plavidel [a] námořních plavidel“.

V souladu s přirozeným jazykovým významem těchto slov musí být dotčená plachetnice, která je jak ve smlouvě o prodeji vyhotovené v angličtině, tak v pojistné smlouvě vyhotovené v angličtině označována jako „plavidlo“, považována za plavidlo spadající do odvětví 6.

Za těchto okolností a v souladu s významem odvětví 6, tak jak jej vykládá dánský orgán finančního dohledu, dospěl soud k závěru, že se pojistná smlouva uzavřená mezi stranami vztahuje na „velká rizika“. Tento závěr navíc nelze považovat za neslučitelný se skutečností, že se dotčená pojistná smlouva týká plachetnice, která byla koupena za částku 315 000 EUR a na tuto částku je též pojištěna.

Soud uvádí, že přijetí takového výkladu článku 16 nařízení Brusel I, který podpůrně navrhuji [žalobci] a podle kterého se toto ustanovení týká v plném rozsahu pouze obchodního využívání plavidel, je neopodstatněné.

Soud proto konstatuje, že dohoda o volbě soudu uzavřená stranami je platná, a žaloba tak musí být podána u (příslušného) nizozemského soudu.“

4. Žalobci podali odvolání k dánskému odvolacímu soudu pro východní oblast, v němž požadovali vrácení věci soudu prvního stupně, nebo podpůrně projednání věci u dánského odvolacího soudu pro východní oblast, přičemž tvrdili, že se na dotčené plavidlo nevztahuje čl. 16 odst. 5 nařízení Brusel I, neboť se jedná o rekreační plavidlo. Tvrdí tedy, že žaloba byla správně podána u soudu v Helsingør jako soudu prvního stupně.
5. Usnesením ze dne 12. listopadu 2020 se dánský odvolací soud pro východní oblast rozhodl položit Soudnímu dvoru Evropské unie předběžnou otázku týkající se výkladu čl. 16 odst. 5 nařízení Brusel I.

C. **Dánská právní úprava soudní příslušnosti a dohod o volbě soudu**

1. Právní úprava příslušnosti a dohod o volbě soudu je obsažena v kapitole 22 občanského soudního řádu. Pro projednávanou věc jsou relevantní § 244 až 247, které stanoví:

„§ 244 Ve věcech týkajících se spotřebitelských smluv, které nebyly sjednány osobně v obchodních prostorách obchodníka, může spotřebitel podat žalobu proti obchodníkovi u soudů místa svého bydliště.

§ 245 Strany se mohou dohodnout, u kterého z několika příslušných soudů musí být žaloba podána.

Odstavec 2 Ve věcech týkajících se spotřebitelských smluv nejsou předchozí dohody o volbě soudu pro spotřebitele závazné.

[...]

§ 246 Žaloby proti osobám, obchodním společnostem, spolkům, soukromým institucím a jiným sdružením, které nemají bydliště nebo sídlo v Dánsku, mohou být podány v Dánsku, pokud lze soud považovat za příslušný k projednání věci podle § 237, § 238 odst. 2, § 241, 242, 243 a 245. Ve věcech týkajících se spotřebitelských smluv je spotřebitel oprávněn podat žalobu proti osobám a sdružením uvedeným v první větě u soudů svého bydliště, pokud uzavření smlouvy předcházela prezentace konkrétní nabídky nebo reklamy v Dánsku a spotřebitel podnikl kroky nezbytné k uzavření smlouvy v Dánsku.

[...]

§ 247 Ve věcech, na které se vztahuje mezinárodní smlouva, která byla provedena do dánského práva zákonem o Bruselské úmluvě atd. nebo zákonem o uznávání a výkonu určitých zahraničních rozsudků atd. v občanských a obchodních věcech, včetně vyhlášky vydané na základě těchto zákonů, se použijí pravidla této mezinárodní smlouvy upravující příslušnost. To však neplatí v případě žalob podaných u soudu uvedeného v

§ 246a, na které se vztahuje úmluva ze dne 10. května 1952 o zadržení námořních lodí.

[...]

D. Ustanovení unijního práva

1. Body 18 a 19 odůvodnění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (nařízení Brusel I) uvádí:

„(18) Pokud se týče pojištění, spotřebitelských a pracovních smluv, měla by být slabší strana chráněna pravidly pro určení příslušnosti, která jsou pro ni příznivější než obecná pravidla.

(19) Pokud jde o volbu příslušného soudu, měla by být respektována smluvní volnost stran s výjimkou smluv týkajících se pojištění, spotřebitelských a pracovních smluv, u kterých je možnost volby příslušných soudů omezena, aniž by tím byla dotčena výlučná kritéria pro určení příslušnosti stanovená tímto nařízením.

[...]

2. Oddíl 3 uvedeného nařízení, který se týká příslušnosti ve věcech pojištění, stanoví zejména:

„**Článek 10** Ve věcech pojištění se příslušnost určuje podle tohoto oddílu, aniž je dotčen článek 6 a čl. 7 bod 5.

Článek 11 Pojistitel, který má bydliště v některém členském státě, může být žalován:

- a) u soudů členského státu, v němž má bydliště,
- b) v jiném členském státě v případě žaloby podané pojistníkem, pojištěným nebo oprávněnou osobou u soudu místa bydliště žalobce, nebo

[...]

Článek 15 Od ustanovení tohoto oddílu je možné se odchýlit pouze dohodou:

- 1) uzavřenou po vzniku sporu;
- 2) umožňující pojistníkovi, pojištěnému nebo oprávněné osobě zahájit řízení u jiných soudů než těch, které jsou uvedeny v tomto oddíle;

- 3) uzavřenou mezi pojistníkem a pojistitelem, kteří mají v době uzavření smlouvy bydliště nebo obvyklý pobyt v témže členském státě, jestliže tato dohoda zakládá příslušnost soudů tohoto členského státu, a to i v případě, že by škodná událost nastala v cizině, ledaže by taková dohoda nebyla podle práva tohoto členského státu přípustná;
- 4) uzavřenou pojistníkem, který nemá bydliště v členském státě, pokud se nejedná o povinné pojištění nebo o pojištění nemovitostí nacházejících se v některém členském státě, nebo
- 5) týkající se pojistné smlouvy do té míry, v níž se vztahuje na jedno či více z rizik uvedených v článku 16.

Článek 16 Rizika uvedená v čl. 15 bodu 5 jsou:

- 1) veškeré škody:
 - a) na námořních plavidlech, zařízeních při pobřeží a na volném moři nebo na letadlech, způsobené událostmi, které souvisejí s jejich využíváním pro obchodní účely;
 - b) na přepravovaném zboží, s výjimkou zavazadel cestujících, při přepravě, která se uskutečňuje výlučně nebo z části těmito plavidly nebo letadly;
- 2) veškerá odpovědnost, s výjimkou odpovědnosti za škody na zdraví cestujících nebo za škody na jejich zavazadlech:
 - a) související s používáním nebo provozem námořních plavidel, zařízení nebo letadel uvedených v bodě 1 písm. a), pokud nejsou v případě letadel podle práva členského státu, v němž je letadlo registrováno, dohody o příslušnosti pro pojištění takových rizik zakázána;
 - b) za škody, které jsou způsobeny přepravovaným [přepravovaným] zbožím během přepravy, ve smyslu bodu 1 písm. b);
- 3) veškeré finanční ztráty v souvislosti s používáním nebo provozem námořních plavidel, zařízení nebo letadel uvedeným v bodě 1 písm. a), zejména ztráty nákladu nebo charterové;
- 4) veškerá další rizika související s některým z rizik uvedených v bodech 1 až 3;
- 5) bez ohledu na body 1 až 4 všechna „velká rizika“ ve smyslu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II).“

3. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (směrnice Solventnost II) stanoví:

„Článek 2

[Oblast působnosti]

1. Tato směrnice se vztahuje na pojišťovny poskytující přímé životní a neživotní pojištění a usazené nebo hodlající se usadit na území členského státu.

Vztahuje se rovněž na zajišťovny, které provozují pouze zajišťovací činnosti a které jsou usazený na území členského státu nebo zamýšlejí se tam usadit, s výjimkou hlavy IV.

2. Pokud jde o neživotní pojištění, vztahuje se tato směrnice na činnosti v odvětvích stanovených v části A přílohy I.

[...]

Článek 13

[Definice]

Pro účely této směrnice platí tyto definice:

[...]

27. „velkými riziky“ se rozumí:

- a) rizika zařazená do odvětví 4, 5, 6, 7, 11 a 12 v části A přílohy I;
- b) rizika zařazená do odvětví 14 a 15 v části A přílohy I, jestliže pojistník profesionálně vykonává průmyslovou nebo obchodní činnost nebo svobodné povolání a riziko se týká této činnosti;
- c) rizika zařazená do odvětví 3, 8, 9, 10, 13 a 16 v části A přílohy I, pokud pojistník překročí limity u alespoň dvou z těchto kritérií:
 - i) u celkové bilance 6,2 milionů EUR v aktivech;
 - ii) u čistého obrátu ve smyslu směrnice Rady 78/660/EHS ze dne 25. července 1978 založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o ročních účetních závěrkách některých forem společností 12,8 milionů EUR;
 - iii) u průměrného počtu zaměstnanců během účetního období [období]: 250 zaměstnanců.

[...]

PŘÍLOHA I**ODVĚTVÍ NEŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ****A. Klasifikace rizik podle pojistných odvětví**

[...]

6. Plavidla (námořní, jezerní, říční a průplavová)

Veškerá poškození, ztráty nebo zničení:

- říčních a průplavových plavidel,
- jezerních plavidel,
- námořních plavidel.“

4. Pokud jde o historii vzniku a znění čl. 15 odst. 5, je v bodech 140 až 141 Schlosserovy zprávy k Úmluvě o přistoupení Dánského království, Irska a Spojeného království Velké Británie a Severního Irska k Bruselské úmluvě (Úř. věst. 1979, C 59, s. 71) uvedeno následující:

„140. Patrně největší problém představovala pro pracovní skupinu žádost Spojeného království o zvláštní právní úpravu pojištění velkých rizik. Tato žádost byla založena na tezi, že pojem sociální ochrany, z něhož vychází omezení přípustnosti ustanovení zakládajících příslušnost ve věcech pojištění, již není odůvodněn v případech, kdy jsou pojistníky vlivné podniky. Problém spočíval v nalezení odpovídající dělicí linie. Z diskusí týkajících se druhé směrnice o pojištění vyplynula nemožnost uplatnit jako kritéria abstraktní, obecné faktory, jakými jsou například kapitál nebo obrat společnosti. Jediným řešením bylo posoudit, které druhy pojistných smluv jsou obecně uzavírány pouze pojistníky, kteří nepotřebují sociální ochranu. Z tohoto důvodu nebylo možno přiznat zvláštní zacházení komerčnímu pojištění jako celku.

[...]

Výsledkem zohlednění všech těchto skutečností je řešení, které je zakotveno v novém odstavci 5 článku 12, jak jej doplňuje článek 12a: v zásadě musí být dohody o příslušnosti v oblasti pojištění námořních plavidel a v některých odvětvích leteckého pojištění předmětem zvláštního zacházení.

[...]

Aby se předešlo obtížím a rozdílným výkladům, bylo třeba vypracovat výčet těch druhů pojistek, na které měla být rozšířena přípustnost dohod o příslušnosti. Myšlenka odkázat za tímto účelem na výčet pojistných odvětví uvedený v příloze první směrnice Rady ze dne 24. července 1973 (73/239/EHS) se ukázala jako nedostačující. Zde použitá klasifikace zohledňovala požadavky státní správy pojištění a nebyla zaměřena na spravedlivé vyvážení soukromých pojistných zájmů. Nebylo tedy možno postupovat jinak, než sestavit pro účely úmluvy z roku 1968 zvláštní výčet. Na tento výčet a pojistná odvětví, které v něm nejsou zahrnuta, se použijí následující připomínky.

141. Článek 12a odst. 1 písm. a)

Toto ustanovení se vztahuje pouze na kasko pojištění, nikoli na pojištění odpovědnosti. Výrazem „námořní loď“ se rozumějí všechna plavidla určená k plavbě po moři. To znamená nejen lodě v tradičním slova smyslu, ale též vznášedla, křídlové čluny, nákladní čluny a tlačné čluny používané na moři. Tento výraz zahrnuje rovněž plovoucí zařízení bez vlastní hnací síly, například zařízení na průzkum a těžbu ropy, která jsou přemísťována po vodě. V textu tohoto ustanovení jsou v každém případě výslovně zahrnuta zařízení, která jsou nebo mají být pevně ukotvena na mořském dně. Toto ustanovení se rovněž vztahuje na lodě v průběhu výstavby, avšak pouze v rozsahu, v jakém je vzniklá škoda důsledkem námořních rizik. Jedná se o škodu způsobenou skutečností, že se loď nachází na vodě, tedy nikoli o škodu, která vznikne v suchém doku nebo v dílnách loděnic.“

5. Body 2, 4 a 7 odůvodnění rozhodnutí Rady ze dne 4. prosince 2014 o schválení Haagské úmluvy ze dne 30. června 2005 o dohodách o volbě soudu jménem Evropské unie (2014/887/EU) uvádí mimo jiné následující:

„(2) Úmluva o dohodách o volbě soudu, uzavřená dne 30. června 2005 pod záštitou Haagské konference o mezinárodním právu soukromém, (dále jen ‚úmluva‘) je cenným přínosem pro podporu smluvní volnosti stran v mezinárodních obchodních operacích a pro zvýšení předvídatelnosti soudních řešení v těchto operacích. Úmluva zajišťuje stranám zejména nezbytnou právní jistotu, že jejich dohoda o volbě soudu bude respektována a že rozhodnutí vynesené zvoleným soudem bude možné v mezinárodních věcech uznat a vykonat.

[...]

(4) Úmluva se dotýká sekundárního práva Unie v oblasti soudní příslušnosti založené na volbě stran a v oblasti uznávání a výkonu výsledných soudních rozhodnutí, zejména nařízení Rady (ES) č. 44/2001, jež má být k 10. lednu 2015 nahrazeno nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012.

[...]

(7) Unie by měla při schválení úmluvy navíc učinit prohlášení, které jí umožňuje článek 21, jímž z oblasti působnosti úmluvy vyloučí pojistné smlouvy obecně, s výhradou určitých přesně vymezených výjimek. Cílem prohlášení je zachovat pravidla příslušnosti chránící slabší strany, která mají k dispozici pojistník, pojištěný nebo oprávněná osoba ve věcech pojištění podle nařízení (ES) č. 44/2001. Vyloučení by se mělo omezovat na míru nezbytnou pro ochranu zájmů slabší strany v pojistných smlouvách. Nemělo by se proto vztahovat na zajistné smlouvy ani na smlouvy týkající se velkých rizik. Unie by měla zároveň učinit jednostranné prohlášení uvádějící, že s ohledem na zkušenosti získané při uplatňování úmluvy může v pozdější fázi opětovně posoudit potřebu ponechat v platnosti své prohlášení podle článku 21.“

6. Jednostranné prohlášení Evropské unie v okamžiku schválení Haagské úmluvy ze dne 30. června 2005 o dohodách o volbě soudu (dále jen „úmluva“) učiněné podle článku 21 úmluvy, které tvoří přílohu I rozhodnutí Rady ze dne 4. prosince 2014, zejména uvádí:

„Cílem tohoto prohlášení, kterým se z oblasti působnosti úmluvy vylučují určité druhy pojistných smluv, je ochránit určité pojistníky, pojištěné a oprávněné osoby, jimž se v souladu s vnitřním právem EU dostává zvláštní ochrany.

1. Evropská unie v souladu s článkem 21 úmluvy prohlašuje, že s výjimkou případů stanovených v odstavci 2 níže nebude úmluvu používat na pojistné smlouvy.
2. Evropská unie použije uvedenou úmluvu na pojistné smlouvy v těchto případech:

[...]

- d) pokud se dohoda o volbě soudu týká pojistné smlouvy, která se vztahuje na jedno či více následujících rizik považovaných za velká rizika:
 - i) veškeré škody na následujících dopravních prostředcích či zařízeních způsobené událostmi, které souvisejí s jejich využíváním pro obchodní účely, a to na:
 - a) námořních plavidlech, zařízeních při pobřeží či na volném moři nebo na říčních, průplavových a jezerních plavidlech.“

E. Judikatura Soudního dvora Evropské unie

1. V rozsudku ze dne 27. února 2020 ve věci C-803/18, Balta v. Grifs AG, se Soudní dvůr zabýval výkladem čl. 15 odst. 5 a čl. 16 odst. 5 nařízení Brusel

I v rámci sporu mezi společností Balta, pojišťovnou se sídlem v Lotyšsku, a společností Grifs AG, bezpečnostní agenturou registrovanou v Litvě, ve věci vyplacení pojistného plnění. Předkládající soud v uvedené věci upřesnil, že pojistná smlouva dotčená v původním řízení kryla „velká rizika“ ve smyslu čl. 16 odst. 5 nařízení Brusel I. V bodě 37 tohoto rozsudku Soudní dvůr uvedl, že v rozsudku ze dne 13. července 2017 ve věci C-368/16, Assens Havn, Soudní dvůr připomněl, že ve věcech pojištění zůstává prorogace příslušnosti striktně ohraničena cílem ochrany ekonomicky slabší osoby.

2. Na položenou předběžnou otázku Soudní dvůr odpověděl tak, že čl. 15 odst. 5 a čl. 16 odst. 5 nařízení Brusel I musí být vykládány v tom smyslu, že ujednání o soudní příslušnosti obsažené v pojistné smlouvě kryjící „velké riziko“ ve smyslu posledně uvedeného ustanovení uzavřené pojistníkem a pojistitelem nelze uplatnit vůči osobě pojištěné na základě této smlouvy, která není podnikatelem v odvětví pojišťovnictví, která s daným ustanovením nevyjádřila souhlas a která je usazena v jiném členském státě než pojistník a pojistitel.

F. Podání žalobců:

1. Žalobci tvrdí, že čl. 16 odst. 5 nařízení Brusel I se vztahuje na „velká rizika“ pouze v případech, že škoda vznikne v okamžiku, kdy je pojištěné plavidlo využíváno pro obchodní účely a vznik škody s tímto užíváním souvisí.
2. Žalobci se domnívají, že takový výklad čl. 16 odst. 5 nařízení Brusel I, podle kterého kryje výraz „velká rizika“ každé plavidlo bez ohledu na jeho velikost a užívání, včetně rekreačních plavidel užívaných k soukromým účelům, je v rozporu s body 18 a 19 odůvodnění tohoto nařízení, jakož i snahou chránit slabší stranu smluvního vztahu.
3. Tento výklad podporuje i klasifikace uvedená v čl. 3 písm. a), b), c), f) a j) směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1629, kterou se stanoví technické požadavky pro plavidla vnitrozemské plavby, a obdobně též definice uvedené v § 2 odst. 1 až 6 Lovbekendtgørelse nr. 74 af 17. januar 2014 om skibes besætning (konsolidovaný zákon č. 74 ze dne 17. ledna 2014 o posádkách lodí), přičemž tento § 2 je v souladu s mezinárodními definicemi různých druhů lodí a stanoví:

„§ 2

Pro účely tohoto zákona se rozumí:

- 1) „obchodním plavidlem“: jakékoli plavidlo s výjimkou rybářského plavidla a rekreačního plavidla.
- 2) „osobním plavidlem“: plavidlo přepravující více než 12 cestujících.

- 3) „nákladní lodí“: obchodní loď, která není osobním plavidlem.
 - 4) „rybářským plavidlem“: plavidlo, která má zemi registrace tohoto plavidla vyznačenou vnějším identifikačním číslem.
 - 5) „rekreačním plavidlem“: plavidlo, které není využíváno k obchodním účelům. V případě pochybností určí Dánský námořní úřad, zda lze plavidlo považovat za rekreační plavidlo.
 - 6) „námořním plavidlem“: plavidlo používané mimo přístavy, řeky, jezera a podobné chráněné vody.“
4. Pokud by bylo záměrem normotvůrce stanovit, že rekreační plavidla patří do odvětví 6 podle čl. 16 odst. 5 nařízení Brusel I, byla by tato plavidla konkrétně uvedena ve výčtu obsaženém v příloze v rámci odvětví 6. Popis odvětví 6 v části A přílohy I musí být přirozeně chápán v tom smyslu, že veškerá poškození, ztráty nebo zničení „říčních a průplavových plavidel, jezerních plavidel a námořních plavidel“ jsou podmnožinou „námořních, jezerních, říčních a průplavových plavidel“.
5. Z bodů 4, 5 a 7 odůvodnění rozhodnutí Rady ze dne 4. prosince 2014 o schválení Haagské úmluvy ze dne 30. června 2005 o dohodách o volbě soudu jménem Evropské unie vyplývá, že dotčené prohlášení bylo učiněno s přihlédnutím k nařízení 44/2001 (nyní nařízení Brusel I), aby byla zachována pravidla příslušnosti, která má k dispozici pojistník a která slouží k jeho ochraně. Pokud jde o jednostranné prohlášení Evropské unie v okamžiku schválení Haagské úmluvy ze dne 30. června 2005 o dohodách o volbě soudu (dále jen „úmluva“) učiněné podle článku 21 úmluvy, které tvoří přílohu I rozhodnutí Rady, lze z čl. 1 odst. 2 písm. d) vyvodit, že velká rizika zahrnují pouze poškození, ztráty nebo zničení, mimo jiné, plavidel související s jejich využíváním k obchodním účelům.

G. Vyjádření žalované

1. Žalovaná zpochybňuje příslušnost soudu v Helsingør v projednávané věci.
2. Z uzavřené pojistné smlouvy vyplývá, že v roce 2013 strany uzavřely mimo jiné dohodu o příslušnosti, a že tak musí být žaloba proti žalované podána v Nizozemsku k „příslušnému soudu v Nizozemsku“ (viz článek 1.7.6 dohody).
3. Žalovaná především uvádí, že žalobce – ačkoli je spotřebitelem – uzavřel s žalovanou závaznou pojistnou smlouvu a závaznou dohodu o volbě soudu, podle níž má být příslušným soudem soud v Nizozemsku. Sjednaná příslušnost je platná bez ohledu na Haagskou úmluvu.

4. Podle čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení Brusel I může být žalovaná v zásadě žalována u soudu místa bydliště žalobce, a sice u soudu v Helsingør.
5. Podle článku 15 tohoto nařízení se však strany pojistné smlouvy mohou od tohoto pravidla odchýlit. Mohou tak učinit dohodou o volbě soudu podle čl. 15 odst. 5 do té míry, v níž se vztahuje na jedno či více z rizik uvedených v článku 16.
6. Výraz „velká rizika“ je definován v čl. 13 odst. 27 směrnice Rady 73/239/EHS, ve znění směrnice 88/357/EHS a směrnice 90/618/EHS, která byla naposledy do dánského práva provedena Lov nr. 308 af 28. marts 2015 om ændring af lov om finansiel virksomhed (zákon č. 308 ze dne 28. března 2015, kterým se mění zákon o finančních podnicích).
7. Podle čl. 13 odst. 27 písm. a) této směrnice spadají rizika zařazená mimo jiné do odvětví 6 v části A přílohy I do kategorie „velká rizika“. Výčet pojistných odvětví je rovněž uveden v příloze 7 Lov nr. 1447 af 11. september 2020 om finansiel virksomhed (zákon č. 1447 ze dne 11. září 2020 o finančních podnicích). Je zde uvedeno následující:

„[...]

Pojištění – škoda

Klasifikace rizik podle pojistných odvětví.

[...]

6. Plavidla (námořní, jezerní, říční a průplavová): veškerá poškození, ztráty nebo zničení říčních a průplavových plavidel, jezerních plavidel a námořních plavidel.

[...]“

8. Dotčené odvětví tedy zahrnuje plavidla (námořní, jezerní, říční a průplavová) v rozsahu, v jakém jde o veškerá poškození, ztráty nebo zničení říčních a průplavových plavidel, jezerních plavidel a námořních plavidel.
9. Lze rovněž odkázat na e-mail Dánského finančního úřadu ze dne 30. června 2016, v němž se mimo jiné uvádí:

„Odvětví 6, které je uvedeno v příloze I směrnice Solventnost II, bylo provedeno do dánského práva v bodu 6 přílohy 7 zákona o finančních podnicích.

Odvětví 6 je kasko pojištěním a vztahuje se jak na obchodní, tak i na soukromé využívání plavidel určených k plavbě.

Kasko pojištění je pojištěním škody způsobené na pojištěném majetku (v tomto případě na lodích, člunech a jiných plavidlech), včetně, obecně řečeno, v případě ztráty nebo zničení tohoto majetku v důsledku krádeže atd.“

10. Kasko pojištění, jako je pojištění dotčené v projednávané věci, tak podle tvrzení žalované spadá do rámce definice výrazu „velká rizika“ uvedené v článku 16 nařízení Brusel I, a je tedy podle čl. 15 odst. 5 ve spojení s čl. 16 odst. 5 přípustné uzavřít takovou dohodu o volbě soudu, jako je dohoda dotčená ve věci v původním řízení.
11. Žalovaná nesouhlasí s tím, že skutečnost, že Evropská unie (a následně Dánsko) prohlásila, že Unie nemá v úmyslu uplatňovat Haagskou úmluvu na pojistné smlouvy – leda v kontextu obchodních případů –, znamená, že se dohoda o volbě soudu nepoužije. Tvrdí tedy, že nařízení Brusel I se v projednávané věci použije a výše uvedené prohlášení na tom ničeho nemění.
12. Uvádí, že toto prohlášení znamená pouze to, že se Haagská úmluva v těchto případech nepoužije na specifický kontext Evropské unie. V takových situacích se použijí vlastní pravidla EU.
13. Toto prohlášení tak musí být chápáno v tom smyslu, že Haagská úmluva nepřiznává soukromým osobám v postavení pojistníků dostatečnou ochranu podle unijních pravidel. Soukromé osoby v postavení pojistníků se tak mohou dovolávat vlastních pravidel Evropské unie, včetně nařízení Brusel I.
14. Z bodu 7 odůvodnění rozhodnutí Rady ze dne 4. prosince 2014 (2014/887/EU) vyplývá, že Haagská úmluva se nepoužije na pojistné řízení mezi dvěma stranami, z nichž alespoň jedna není hospodářským subjektem, pokud se na obě strany vztahuje unijní právo. V takovém řízení se použije nařízení Brusel I.

H. Vyjádření dánského odvolacího soudu pro východní oblast

1. Dánský odvolací soud pro východní oblast konstatuje, že s ohledem na znění čl. 16 odst. 1 písm. a) a odst. 5 nařízení Brusel I ve spojení s tím, co je uvedeno ohledně velkých rizik v rámci odvětví 6 v části A přílohy I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (směrnice Solventnost II), a ve spojení se základním účelem pravidel upravujících dohody o volbě soudu existují pochybnosti o tom, zda musí být čl. 16 odst. 5 nařízení Brusel I vykládán v tom smyslu, že se toto ustanovení vztahuje na kasko pojištění rekreačních plavidel, která nejsou využívána pro obchodní účely.

2. Vzhledem k tomu, že vyjasnění této otázky je nutno považovat za rozhodující pro vyřešení projednávaného sporu a že se existující pochybnost týká výkladu normy unijního práva, považuje dánský odvolací soud pro východní oblast za nezbytné přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru Evropské unie předběžnou otázku.

Soud rozhodl takto:

Dánský odvolací soud pro východní oblast žádá Soudní dvůr Evropské unie o zodpovězení následující otázky:

Musí být čl. 15 odst. 5 nařízení Brusel I ve spojení s čl. 16 odst. 5 tohoto nařízení vykládán v tom smyslu, že kasko pojištění rekreačních plavidel, která nejsou využívána pro obchodní účely, spadá do rámce výjimky stanovené v čl. 16 odst. 5 tohoto nařízení, a že je tedy pojistná smlouva, která obsahuje dohodu o volbě soudu, jež se odchyluje od pravidla zakotveného v článku 11 tohoto nařízení, platná podle čl. 15 odst. 5 tohoto nařízení?